

RECENZJA

osiągnięć naukowo-badawczych, dorobku dydaktycznego i popularyzatorskiego oraz osiągnięć w zakresie współpracy międzynarodowej dr. Michała Kubiaka

I. Podstawa formalnoprawna recenzji

Niniejsza recenzja sporządzona została w związku z decyzją Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów z dnia 5 lutego 2019 roku w sprawie powołania komisji habilitacyjnej w postępowaniu habilitacyjnym dr. Michała Kubiaka.

Podstawą prawną sporządzenia recenzji jest ustawa z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. z 2017 r., poz. 1789, tekst ujednolicony ze zm.) oraz rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r. w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego (Dz.U. z 2011 r., nr 196, poz. 1165) w związku z art. 179 ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2018 r., poz. 1669, tekst ujednolicony ze zm.).

II. Sylwetka zawodowa Habilitanta

Dr Michał Kubiak jest z wykształcenia magistrem politologii i nauk społecznych o specjalizacjach: stosunki międzynarodowe i edukacja polityczna – ukończył studia wyższe na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Gdańskiego w 1999 roku. Stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w zakresie nauki o polityce uzyskał również na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Gdańskiego, w 2007 roku, na podstawie rozprawy doktorskiej *Polityka społeczna wobec ludzi starych w Polsce w latach 1991–2003*, której promotorem był prof. dr hab. Adam Gwiazda.

Habilitant ciągle doskonali swoją wiedzę, umiejętności i kompetencje kończąc studia podyplomowe oraz biorąc udział w warsztatach i szkoleniach powiązanych z jego zainteresowaniami naukowymi i działalnością praktyczną. W 2012 roku ukończył studia podyplomowe z zakresu organizacji pomocy społecznej na Uniwersytecie Gdańskim oraz studia podyplomowe menadżer badań naukowych i prac rozwojowych w Wyższej Szkole Ekonomii i Innowacji w Lublinie. Dodatkowo w 2014 roku ukończył studia podyplomowe z zakresu kinezygerontoprofilaktyki na Akademii Wychowania Fizycznego i Sportu im. Jędrzeja Śniadeckiego w Gdańsku. Był uczestnikiem m.in. *Laboratorium Inicjatyw Dydaktycznych Uniwersytetu Gdańskiego*, warsztatów doskonalenia umiejętności mówienia w języku angielskim *Academic speaking skills* dla pracowników Uniwersytetu Gdańskiego oraz pilotażowego kursu *Dydaktyka akademicka* – w formie łączącej kształcenie na odległość z zajęciami stacjonarnymi (*blended-learning*).

Kariera edukacyjna i zawodowa dr. Michała Kubiaka związana jest ściśle z Uniwersytetem Gdańskim. Habilitant pracuje w Instytucie Politologii Uniwersytetu Gdańskiego od 1999 roku – najpierw na stanowisku asystenta, a następnie, od 2007 roku, adiunkta. Dodatkowo w latach 2001–2010 pracował w Gdańskiej Wyższej Szkole Humanistycznej na stanowisku asystenta.

Od uzyskania stopnia naukowego doktora do złożenia wniosku o wszczęcie postępowania habilitacyjnego dr Michał Kubiak opublikował w sumie czterdzieści pięć prac naukowych. Są to zarówno monografie, artykuły w czasopismach naukowych, jak i rozdziały w monografiach oraz pracach zbiorowych. Do tego dochodzą liczne wystąpienia na konferencjach krajowych i międzynarodowych. Ilościowo zatem osiągnięcia te uznać należy za zdecydowanie wystarczające, by móc ocenić całościowo dorobek habilitacyjny.

Zainteresowania naukowe dr. Michała Kubiaka należą do obszaru polityki społecznej, a dominującym tematem badawczym w dorobku Habilitanta jest problematyka polityki społecznej wobec ludzi starszych i ich aktywizacji. Dr Michał Kubiak zajmuje się wskazanym obszarem od około 20 lat, co wskazuje na jego duże doświadczenie badawcze. Pierwszą istotną pracą dr. Michała Kubiaka w tym zakresie była rozprawa doktorska *Polityka społeczna wobec ludzi starych w Polsce w latach 1991–2003*, która w 2009 roku uznana została za najlepszą pracę doktorską w konkursie Prezydenta RP *Polskie wyzwania: państwo – tożsamość – rozwój* w kategorii *Spółeczeństwo i polityka społeczna*. Habilitant należy do tej kategorii badaczy, którzy pisali o polityce społecznej wobec osób starszych, w tym o pojawiających się

problemach i wyzwaniach związanych ze starzeniem się społeczeństwa i konieczności podejmowania działań z zakresu polityki senioralnej, nim polityka senioralna wdrożona została w praktyce polskiej polityki społecznej. Dr Michał Kubiak opublikował w tym obszarze ponad dwadzieścia recenzowanych publikacji naukowych, w tym monografię. Przedstawiony do oceny dorobek naukowy wyraźnie wskazuje, że Habilitanta cechuje konsekwencja w rozwoju głównego nurtu zainteresowań, jakim jest polityka społeczna wobec osób starszych. Nie oznacza to jednak, że ograniczał się wyłącznie do tej problematyki, w swojej pracy naukowo-badawczej podejmował także inne istotne tematy, jak choćby zagadnienia z zakresu ekonomii społecznej, polityki społecznej Unii Europejskiej oraz wybranych problemów i uwarunkowań polskiej polityki społecznej.

Co niezwykle istotne, główny obszar zainteresowań Habilitanta wiąże się też z realizowanymi przez dr. Michała Kubiaka projektami badawczymi, edukacyjnymi oraz działaniami upowszechniającymi naukę, w tym obejmującymi aktywizację osób starszych. Habilitant ma więc doświadczenie nie tylko w pracy naukowej, ale też w realizacji wybranych aspektów polityki senioralnej w praktyce.

III. Ocena osiągnięć naukowo-badawczych

1. Ocena osiągnięcia naukowego – cyklu publikacji powiązanych tematycznie: *Polityka społeczna wobec ludzi starszych w Polsce w kontekście współczesnych zmian i wyzwań – w kierunku polityki senioralnej*

Jako osiągnięcie naukowe zgodnie z art. 16 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. z 2017 r., poz. 1789, tekst ujednolicony ze zm.) Habilitant przedstawił cykl publikacji powiązanych tematycznie *Polityka społeczna wobec ludzi starszych w Polsce w kontekście współczesnych zmian i wyzwań – w kierunku polityki senioralnej*.

Cykl publikacji powiązanych tematycznie tworzy piętnaście publikacji, w tym jedna monografia, osiem artykułów w czasopiśmie naukowych oraz sześć rozdziałów w monografiach i pracach zbiorowych. Zostały one opublikowane w latach 2010-2018. Publikacje są powiązane tematycznie, koncentrują się na polityce społecznej wobec ludzi starszych w Polsce, ale jednocześnie zróżnicowane, wskazują na rezultaty prowadzonych przez Habilitanta teoretycznych i empirycznych badań oraz analiz nad polityką wobec ludzi starszych.

Habilitant określił swój główny cel badań jako analizę polityki społecznej wobec ludzi starszych w obliczu stojących przed nią wyzwań i działań w kierunku tworzenia (oraz realizacji) polityki senioralnej na poziomie krajowym i lokalnym. Cel ogólny cyklu publikacji uszczegółowił poprzez określenie trzech celów szczegółowych, dotyczących:

- Wyjaśnienia istoty i specyfiki procesu starzenia się społeczeństwa wraz z określeniem konsekwencji dla państwa i polityki społecznej;
- Charakterystyki roli państwa w polityce społecznej i jej zmian w odniesieniu do ludzi starych;
- Analizy celów i praktycznych aspektów realizacji polityki senioralnej w wymiarze lokalnym oraz znaczenia aktywności seniorów.

Wyodrębnił również trzy obszary badań, które realizują założone cele. Do tych obszarów należą:

- Wyzwania dla polityki społecznej państwa związane ze starzeniem się społeczeństwa;
- Zmiany w polityce społecznej państwa ze szczególnym uwzględnieniem polityki wobec ludzi starszych;
- Kształtowanie się polityki senioralnej w wymiarze lokalnym oraz aktywizacja ludzi starszych.

Realizacji tych celów badawczych i prezentacji wyników należących do wskazanych obszarów badawczych podjął się Habilitant w piętnastu publikacjach, w tym jednej monografii. Dr Michał Kubiak wyraźnie rozdzielił ich przynależność do poszczególnych obszarów badawczych, chociaż podkreślić należy, że publikacje mają w dużej części charakter wieloaspektowy i poruszają często problematykę przypisaną również innym obszarom badawczym. Wynika to oczywiście z faktu, że nie sposób ściśle rozdzielić kwestii analizowanych w wyodrębnionych przez Habilitanta obszarach.

Pierwszy obszar badawczy dotyczy wyzwań dla polityki społecznej państwa związanych ze starzeniem się społeczeństwa. Stanowi on szerokie tło dla analizy polityki społecznej państwa wobec osób starszych, bowiem wyzwania te Habilitant identyfikuje w wielu obszarach oddziaływania polityki społecznej i gospodarczej, wskazując przy tym na przemiany demograficzne jako źródło problemów i wyzwań w sferze polityki społecznej. Wyniki badań Habilitanta w tym obszarze zawarte w czterech publikacjach zdecydowanie nie wyczerpują tematu badań, ale poprawnie prezentują kwestię starzenia się społeczeństw i identyfikują

kluczowe problemy z tego wynikające, zarówno w odniesieniu do Polski, jak i innych krajów Unii Europejskiej. Problemy badawcze z tego obszaru pojawiają się również w innych publikacjach Habilitanta, jak choćby w monografii *Polityka społeczna wobec ludzi starych w Polsce na tle współczesnych przemian społeczno-gospodarczych*.

W publikacjach *Współczesne problemy demograficzne w aspekcie społeczno-gospodarczym* i *Współczesne wyzwania demograficzne państw Unii Europejskiej* dr Michał Kubiak poddaje analizie przemiany demograficzne na świecie, ze szczególnym uwzględnieniem państw wysokorozwiniętych. Wskazuje w tym zakresie na istotne problemy związane ze starzeniem się społeczeństwa oraz wyzwania w obszarach polityki rodzinnej, migracyjnej czy polityki rynku pracy. Wyzwania w obszarze rynku pracy i funkcjonowania gospodarki związane ze starzeniem się społeczeństwa są polem pogłębionej analizy Habilitanta w dwóch publikacjach włączonych do tego obszaru badawczego. W artykule *The consequences of demographic changes in the labor market – towards age management* podejmuje kwestię starzenia się zasobów pracy oraz realizacji polityki zarządzania procesem starzenia się zasobów siły roboczej, zarówno ze strony państwa, jak i przedsiębiorców, organizacji pozarządowych czy innych partnerów społecznych. Analizę w tym zakresie uważam za istotną wartość pierwszego obszaru badań Habilitanta. Dr Michał Kubiak podejmuje również kwestię tzw. srebrnej gospodarki, szczególnie w kontekście tworzenia możliwości dla seniorów i wspierania innowacyjnych rozwiązań w obszarze wsparcia osób starszych.

Drugi obszar badawczy dotyczy analizy polityki społecznej państwa wobec osób starszych. Habilitant podjął tu problemy zmian w realizacji polskiej polityki społecznej w odniesieniu do osób starszych, a wyniki swoich badań zaprezentował w pięciu publikacjach, w tym monografii *Polityka społeczna wobec ludzi starych w Polsce na tle współczesnych przemian społeczno-gospodarczych*. Podkreślić należy, że ten obszar badań był, jak i nadal jest, jednym ze słabiej rozpoznanych obszarów analizy polityki społecznej państwa. Dr Michał Kubiak dołączył tym samym do grona niewielu autorów zajmujących się polityką społeczną wobec osób starszych, do których należą m.in. Piotr Błądowski, Lucyna Frąckiewicz, Barbara Szatur-Jaworska, Piotr Szukalski czy Elżbieta Trafiałek.

Monografia *Polityka społeczna wobec ludzi starych w Polsce na tle współczesnych przemian społeczno-gospodarczych* porządkuje wiedzę dotyczącą badań nad polityką społeczną wobec osób starszych. Habilitant sporo miejsca poświęca omówieniu badań naukowych dotyczących starości (choćby poszerzenie tej kwerendy, szczególnie dla okresu po

2000 roku byłoby niezwykle interesujące), koncepcji starzenia się oraz progów starości. Szczegółowo analizuje też sytuację demograficzną Polski. Warto podkreślić, że w tym kontekście zwraca również uwagę na imigrację jako sposób radzenia sobie z postępującym starzeniem się społeczeństwa. Analizę polityki społecznej państwa wobec osób starszych Habilitant rozpoczyna od nakreślenia specyfiki polskiej transformacji i realizacji polityki społecznej w tym okresie, wskazuje też na sytuację społeczno-gospodarczą w okresie transformacji, w tym odniesieniu do sytuacji osób starszych. Szkoda, że ta analiza w małym stopniu uwzględnia perspektywę osób starszych i – prawdopodobnie w związku z ograniczoną liczbą stron – w dużym zakresie upraszcza analizowane zjawiska. Kluczowe znaczenie dla realizacji celu badawczego mają kolejne rozdziały, dotyczące polityki społecznej wobec osób starszych oraz sytuacji osób starszych w Polsce w kontekście realizowanej polityki społecznej państwa. Dr Michał Kubiak definiuje tu politykę społeczną wobec osób starszych, wskazuje na jej modele oraz podmioty. Następnie analizuje kluczowe problemy i potrzeby osób starszych w kontekście działań z zakresu polityki społecznej. Koncentruje się na takich aspektach, jak: źródła utrzymania i poziom życia seniorów, sytuacja mieszkaniowa i rodzinna, stanie zdrowia i sprawność oraz aktywność społeczna i zawodowa. Tym samym obejmuje analizą najistotniejsze wymiary życia seniorów i działania polityki społecznej w tym zakresie. W tematykę tą wpisują się również analizy dokonane w artykule *Wpływ polityki społecznej na warunki życia ludzi starszych w Polsce*.

Za niezwykle wartościowy w obszarze analizy polityki społecznej wobec osób starszych uważam artykuł *Rodzinne domy pomocy jako forma opieki nad ludźmi starszymi – problemy funkcjonowania na przykładzie Gdańska*, w którym Habilitant dokonał analizy jednej form całodobowej opieki dla seniorów jaką jest rodzinny dom pomocy. Stanowi on interesującą alternatywę dla domu pomocy społecznej jako instytucjonalnej formy opieki całodobowej, jednak pomimo wielu walorów ta forma opieki nie rozwija się w Polsce. Badania i analizy dr. Michała Kubiaka są w tym obszarze nowatorskie, wnoszą istotną wiedzę w zakresie praktyki funkcjonowania rodzinnych domów pomocy, barier w ich rozwoju i możliwości w tym zakresie.

Analizując politykę społeczną wobec osób starszych dr Michał Kubiak odwołuje się także do rozwiązań stosowanych w krajach Unii Europejskiej. W publikacji *Uwarunkowania przeobrażeń współczesnych państw opiekuńczych Unii Europejskiej* Habilitant poprawnie zidentyfikował i poddał analizie najważniejsze determinanty oraz kierunki państw dobrobytu.

Szkoda, że nie odniósł ich *stricte* do polityki wobec osób starszych, co z pewnością zwiększyłoby wartość pracy w odniesieniu do tematu osiągnięcia habilitacyjnego. W artykule *Formy opieki dla ludzi starszych w wybranych państwach Unii Europejskiej – porównania z Polską* dr Michał Kubiak zaprezentował rozwiązania oferowane osobom starszym w Niemczech i Wielkiej Brytanii oraz zestawiał je z polską ofertą dla seniorów. Słusznie wskazał tu na optymalność rozwiązania jakim jest pozostawianie ludzi starszych w ich domach i środowisku, jak najdłużej jest to możliwe, przy zapewnieniu szerokiego wsparcia opiekuńczego, które nie jest w Polsce dostatecznie rozwinięte. Habilitant wskazał też na znaczenie przemian modelu rodziny, który skutkował będzie zwiększonym zapotrzebowaniem na pomoc instytucjonalną.

Trzeci wyróżniony przez Habilitanta obszar badawczy dotyczy kształtowania się polityki senioralnej w wymiarze lokalnym oraz aktywizacji osób starszych. Habilitant wskazując na podstawy krajowej polityki senioralnej koncentruje się na realizacji działań w skali lokalnej, z uwzględnieniem aktywności samorządów lokalnych i organizacji pozarządowych. Podkreślić należy, że dr Michał Kubiak nie jest tylko ekspertem analizującym i opisującym działania z tego zakresu, ale również ich współtwórcą i współrealizatorem, co pozwala mu na pogłębioną analizę realizacji polityki senioralnej. Jednocześnie jest związany z gdańską polityką senioralną, a Trójmiasto należy w Polsce do liderów w tym obszarze. Habilitant w artykule *Deficiency of physical activity in older people in Poland* analizuje problem aktywności fizycznej osób starszych, wskazując, że regularna aktywność fizyczna seniorów powinna być wspierana przez lokalną politykę senioralną jako ważny element przynoszący korzyści dla funkcjonowania zdrowotnego i społecznego osób starszych. W tekstach: *Analiza porównawcza polityki senioralnej w skali lokalnej na przykładzie Gdańska, Sopotu i Gdyni*, *Polityka senioralna w Gdańsku – przykłady lokalnych inicjatyw*, *Polityka senioralna w wymiarze lokalnym – wybrane przykłady innowacji społecznych na rzecz aktywnego i zdrowego starzenia się* oraz *Uwarunkowania aktywności społecznej seniorów na przykładzie realizacji Programu ASOS przez organizację pozarządową* analizuje konkretne rozwiązania z zakresu polityki senioralnej realizowane na poziomie lokalnym. Ważnym aspektem tych prac jest podjęcie wątku innowacji społecznych w polityce senioralnej oraz identyfikacja rozwiązań innowacyjnych wdrażanych w praktyce lokalnej polityki społecznej. Za nowatorską i wnoszącą wkład do nauki uznać należy także zaprezentowaną analizę i ocenę projektu *Aktywni bez względu na wiek*,

realizowanego w ramach *Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych*.

Z perspektywy politologicznej za bardzo wartościowy uważam artykuł *Gminne rady seniorów z perspektywy lokalnej polityki senioralnej*, w którym Habilitant analizuje prawne podstawy i praktykę funkcjonowania gminnych rad seniorów, które pełnią funkcje doradcze, konsultacyjne i inicjatywne w obszarze realizacji lokalnej polityki na rzecz seniorów. Dr Michał Kubiak ich aktywność lokuje na tle innych form aktywności społecznej i obywatelskiej osób starszych. Wskazuje przy tym na polityczny charakter powoływania tych gremiów, kwestię możliwości decyzyjnych rad oraz ich roli w diagnozowaniu problemów i potrzeb seniorów oraz realizacji polityki senioralnej.

Dokonując merytorycznej oceny osiągnięcia naukowego dr. Michała Kubiaka należy zwrócić uwagę na zalety prezentowanego cyklu publikacji. Habilitant konsekwentnie prowadził prace badawcze zaprezentowane jako osiągnięcie habilitacyjne, sformułował cel główny oraz trzy cele szczegółowe, które w dużym zakresie zrealizował prowadząc badania w trzech wskazanych już obszarach. Pozytywnie ocenić należy następujące aspekty dorobku Habilitanta:

- Podjęcie wieloaspektowej analizy zjawiska starzenia się społeczeństwa – w szczególności w odniesieniu do wyzwań stojących w tym zakresie przed polityką społeczną w jej najistotniejszych z tej perspektywy obszarach, jak polityka zdrowotna, rodzinna, rynku pracy czy zabezpieczenia społecznego;
- Analizę określania i wdrażania celów, zadań i konkretnych rozwiązań w obszarze polityki społecznej wobec osób starszych ze wskazaniem na wejście problemu starzenia się społeczeństwa na agendę polityczną oraz podejmowanie działań zmierzających do wdrożenia polityki senioralnej;
- Badania nad rozwojem lokalnej polityki senioralnej, zaangażowaniem samorządów lokalnych w realizację działań na rzecz seniorów oraz wdrażaniem innowacyjnych rozwiązań na rzecz seniorów na poziomie lokalnym;
- Analizę aktywizacji społecznej osób starszych jako realizacji formuły aktywnej i inwestycyjnej polityki społecznej;
- Podjęcie badań nad konkretnymi rozwiązaniami realizowanymi w różnych obszarach wdrażania polityki senioralnej takimi, jak: rodzinne domy pomocy, projekty aktywizacji seniorów;

- Uwzględnienie perspektywy aktywnej polityki społecznej, inwestycyjnej polityki społecznej oraz innowacji społecznych w analizie polskiej polityki senioralnej;
- Podjęcie analizy partycypacyjnych form realizacji polityki senioralnej oraz udziału seniorów, organizacji ich reprezentujących i działaczy społecznych, nie tylko jako beneficjentów wsparcia, ale jako podmiotów mających wpływ na określanie potrzeb i działań w obszarze lokalnej polityki senioralnej.

Oceniając osiągnięcie naukowe odpowiedzieć należy na dodatkowe pytania decydujące o możliwości uznania go za podstawę nadania stopnia naukowego doktora habilitowanego.

Kluczowy aspekt dotyczy tego, czy dorobek Habilitanta ma charakter politologiczny. Należy na nie odpowiedzieć jednoznacznie pozytywnie. Jeśli chodzi o przedmiot badań, to Habilitant prowadzi badania naukowe w obszarze polityki społecznej, którą uznać należy za subdyscyplinę nauk o polityce. Podejście Habilitanta do przedmiotu badań również wpisuje się w nauki o polityce. Dr Michał Kubiak odwołuje się w swoich badaniach i publikacjach do źródeł politologicznych, stosuje metody badawcze, wykorzystuje teorie i podejścia badawcze stosowane w naukach o polityce. W publikacjach Habilitanta widoczny jest nacisk na perspektywę politologiczną, analizę roli państwa w polityce społecznej i realizację polityki społecznej przy uwzględnieniu również niepaństwowych autorów działań.

Kolejny element wymagający oceny to warsztat metodologiczny Habilitanta. W *Autoreferacie* dr Michał Kubiak określił problematykę badań, określił cel główny i cele szczegółowe, postawił pytania badawcze oraz hipotezy. Zaprezentował również wykorzystywane metody i techniki badawcze. Jednocześnie w zaprezentowanych w ramach cyklu publikacjach nie odnajdziemy pełnego omówienia metodologii badań. W monografii *Polityka społeczna wobec ludzi starych w Polsce na tle współczesnych przemian społeczno-gospodarczych* dr Michał Kubiak określił, choć nie formułuje bezpośrednio, cel badań i przedstawia stosowane metody, nie formułuje jednak celów szczegółowych, pytań badawczych czy hipotezy badawczej. W innych publikacjach należących do cyklu odnajdziemy co najwyżej tylko cel analiz. Habilitant nie prezentuje w nich pytań badawczych, hipotez czy stosowanych metod i technik badawczych. Nie oznacza to jednak że publikacjom dr. Michała Kubiaka brakuje określonej problematyki badawczej, celu badawczego czy wykorzystania metod i technik badawczych. Po prostu o nich nie pisze, ale faktycznie wykorzystuje.

Prawdopodobnie wynika to z przyjętej konwencji pisania tekstów naukowych, Habilitant nie konstruuje w nich bowiem klasycznego wstępu prezentującego elementy metodologiczne.

Jednym z wymogów stawianych samodzielnym pracownikom naukowym, świadczącym o sposobie prowadzenia badań naukowych, jest umiejętność korzystania ze źródeł – ich rozpoznania, weryfikacji i wykorzystania. Habilitant swoje analizy opiera o źródła naukowe, akty prawne, dokumenty urzędowe, dane statystyki publicznej czy informacje pochodzące z badań i analiz własnych. Jego teksty opatrzone są rozbudowaną bibliografią, a odniesienia do myśli innych autorów opatrzone są przypisami. Dr Michał Kubiak opiera się głównie na polskiej literaturze naukowej, jednak wynika to z realizowanego obszaru badawczego. Podkreślić należy, że Habilitant w pełni uwzględnia kluczową literaturę z zakresu nauk o polityce, odwołuje się do aktualnych publikacji, poddaje ją również krytycznej analizie.

Kolejny wymagający oceny aspekt to upowszechnienie dorobku składającego się na cykl publikacji. Należy podkreślić, że włączone do cyklu teksty są obszerne, szczególnie dotyczy to monografii, przy artykułach i rozdziałach uwzględnić należy często restrykcyjne wymogi wydawnicze, ograniczające objętość tekstu. Monografia Habilitanta opublikowana została przez Uniwersytet Gdański, uznany ośrodek naukowy, natomiast włączone do cyklu artykuły i rozdziały zamieszczone zostały w różnych czasopismach, monografiach i pracach zbiorowych o charakterze co najmniej ogólnopolskim, w których publikują również inni uznani specjaliści z zakresu polityki społecznej. Nie można więc mówić o lokalnym charakterze publikowanych prac. Jednocześnie podkreślić należy, że czasopisma, monografie i prace zbiorowe w których publikował Habilitant należą do obszaru nauk o polityce.

Reasumując stwierdzam, że prace Habilitanta wnoszą wkład w rozwój wiedzy w dyscyplinie nauki o polityce, poszerzają i wzbogacają wiedzę teoretyczną w zakresie:

- Tworzenia i funkcjonowania polityki senioralnej w Polsce jako polityki o charakterze horyzontalnym, odnoszącej się do rozwiązywania kluczowych problemów seniorów i zaspokajania ich potrzeb w obszarach poszczególnych sektorowych polityk społecznych (rynek pracy, pomoc społeczna, ochrona zdrowia);
- Zastosowania i realizacji paradygmatów aktywnej polityki społecznej i inwestycyjnej polityki społecznej w odniesieniu do seniorów przy nakierowaniu działań na aktywne i zdrowe starzenie się;
- Stosowania rozwiązań z zakresu innowacyjnej polityki społecznej w odniesieniu do seniorów;

- Przebiegu procesu starzenia się społeczeństwa i jego konsekwencji dla polityki społecznej państwa oraz działań z zakresu polityki społecznej wobec seniorów realizowanych na poziomie lokalnym;
- Wprowadzenia problemu starzenia się społeczeństwa i wyzwań z nim związanych na agendę polityczną oraz wprowadzania rozwiązań nakierowanych na systemowe rozwiązanie problemów i wyzwań wiążących się ze starzeniem się społeczeństwa poprzez ukonstytuowanie i wdrożenie polityki senioralnej;
- Analizy roli samorządu terytorialnego oraz organizacji pozarządowych, społeczności lokalnych i rodzin w realizacji polityki senioralnej;
- Badań nad lokalną specyfiką realizacji polityki senioralnej i wdrażaniem rozwiązań na rzecz seniorów;
- Rozwiązań prawnych i praktyki funkcjonowania rodzinnych domów pomocy jako jednej z form wsparcia seniorów;
- Rozwiązań wspierających aktywizację osób starszych i ich wpływu na sytuację seniorów;
- Partycypacji seniorów oraz reprezentujących ich organizacji pozarządowych w realizacji polityki senioralnej za pośrednictwem gminnych rad seniorów;
- Podstaw prawnych, konstrukcji i funkcjonowania gminnych rad seniorów jako organów o charakterze konsultacyjnym, doradczym i inicjatywnym w zakresie realizacji polityki senioralnej.

Podkreślić należy, że badania Habilitanta mają również wymiar aplikacyjny, co jest istotne z perspektywy polityki społecznej jako nauki, ale i sfery działań politycznych.

2. Ocena pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych

Dr Michał Kubiak posiada znaczący ilościowo dorobek naukowy, stąd większość jego publikacji nie została włączona do osiągnięcia naukowego. Pozostało poza nim 30 publikacji naukowych. Były one opublikowane w latach 2008-2018 w czasopiśmie, monografiach i pracach zbiorowych, głównie o ogólnopolskim charakterze, wpisujących się w dyscyplinę nauki o polityce oraz udostępniających łamy uznanym naukowcom zajmującym się polityką społeczną.

Wśród pozostałych osiągnięć znalazły się również publikacje tematycznie powiązane z osiągnięciem habilitacyjnym, ale podkreślić należy, że znajdują się one w zdecydowanej mniejszości. Wskazuje to na fakt, że dr Michał Kubiak nie powielił publikacji na ten sam temat, ale każda z jego publikacji jest przemyślanym tekstem naukowym wnoszącym nową jakość do analiz z zakresu polityki społecznej.

W ramach pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych Habilitanta zwrócić należy uwagę na dwa obszary zainteresowań, w których dr Michał Kubiak publikuje teksty naukowe. Pierwszym z nich jest obszar związany z polityką społeczną Unii Europejskiej. Podkreślić tu należy znaczenie tekstów *Europeizacja polityki społecznej* oraz *Perspektywy europejskiej polityki społecznej* wskazujących na wyzwania związane z realizacją polityki społecznej UE. W tym obszarze Habilitant jest również współautorem monografii *Polityka społeczna Unii Europejskiej*, pełniącej też funkcję podręcznika akademickiego.

Drugi ważny obszar badawczy to ekonomia społeczna. Habilitant prezentuje w tym zakresie wyniki teoretycznych analiz, ale także badań empirycznych. Zwrócić tu należy uwagę na następujące wartościowe publikacje poszerzające wiedzę w zakresie systemowych uwarunkowań powstawania i funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej, ich roli w polityce społecznej państwa, szczególnie w odniesieniu do ich działań w sferze reintegracji społeczno-zawodowej grup zagrożonych wykluczeniem społecznym/ defaworyzowanych na rynku pracy: *Ekonomia społeczna w polityce państwa*, *Ekonomia społeczna jako sposób przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych*, *Ekonomia społeczna w polityce Unii Europejskiej oraz w wybranych państwach członkowskich*, *Stan i perspektywy rozwoju sektora ekonomii społecznej w województwie pomorskim*, *Funkcjonowanie podmiotów ekonomii społecznej w województwie pomorskim na przykładzie spółdzielni socjalnych* oraz *Systemowe uwarunkowania rozwoju ekonomii społecznej w województwie pomorskim*.

Dokonując podsumowującej oceny dodatkowego dorobku publikacyjnego dr. Michała Kubiaka stwierdzam, że:

- Wzbogaca on dorobek wskazany jako osiągnięcie naukowe o nowe aspekty, w tym w zakresie tematyki reprezentowanej przez cykl tworzący osiągnięcie naukowe oraz innych obszarów dotyczących polityki społecznej;
- Świadczy o szerokich zainteresowaniach Habilitanta polityką społeczną, uwzględniających perspektywę międzynarodową, krajową i lokalną;

- Dorobek ten powstał w wyniku analizy szerokiej bazy źródłowej oraz własnych badań empirycznych dr. Michała Kubiaka;
- Mieści się w dyscyplinie nauki o polityce i wnosi wkład w rozwój wiedzy w obszarze polityki społecznej Unii Europejskiej oraz funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej w Polsce.

3. Ocena osiągnięć naukowo-badawczych zgodnie z kryteriami zawartymi w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r. w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego

W ocenie osiągnięć naukowo-badawczych habilitanta odnieść należy się również do kryteriów wskazanych w § 3. oraz § 4. rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r. w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego (Dz.U. z 2011 r., nr 196, poz. 1165). Pod kątem tych kryteriów przeanalizowany został cały dorobek naukowo-badawczy Habilitanta, a więc zarówno publikacje wchodzące w skład osiągnięcia naukowego, jak i ulokowane poza nim.

Autorstwo lub współautorstwo publikacji naukowych w czasopismach znajdujących się w bazie Journal Citation Reports (JCR) lub na liście European Reference Index for the Humanities (ERIH)

Habilitant nie posiada publikacji naukowych w czasopismach znajdujących się w bazie Journal Citation Reports (JCR) i European Reference Index for the Humanities (ERIH). Ma natomiast pięć publikacji w czasopismach znajdujących się na liście European Reference Index for the Humanities and the Social Sciences (ERIH PLUS), uruchomionej na bazie ERIH. Są to artykuły w czasopismach: „Athenaeum Polskie Studia Politologiczne”, „Studia Gdańskie”, „European Journal of Transformation Studies” oraz „Cywilizacja i Polityka”.

Autorstwo lub współautorstwo monografii, publikacji naukowych w czasopismach międzynarodowych lub krajowych innych niż znajdujące się w bazie Journal Citation Reports (JCR) lub na liście European Reference Index for the Humanities (ERIH)

Dr Michał Kubiak ma w swoim dorobku naukowym po uzyskaniu stopnia naukowego doktora czterdzieści pięć publikacji, jest autorem monografii *Polityka społeczna wobec ludzi starych w Polsce na tle współczesnych przemian społeczno-gospodarczych*, współautorem

wraz z Witoldem Turnowieckim monografii *Polityka społeczna Unii Europejskiej*, autorem 15 artykułów naukowych oraz 28 rozdziałów w monografiach naukowych i opracowaniach zbiorowych. Habilitant swoje teksty publikował głównie w języku polskim, ale posiada też cztery publikacje w języku angielskim oraz jedną w języku rosyjskim.

Podkreślić należy, że dorobek Habilitant ulokowany został zarówno w czasopismach naukowych z obszaru nauk o polityce, w tym polityki społecznej, jak i monografiach oraz opracowaniach zbiorowych z zakresu polityki społecznej. Teksty Michała Kubiaka znalazły się w cenionych i znanych polskich czasopismach, jak: „Athenaeum Polskie Studia Politologiczne”, „Polityka Społeczna” czy „Wrocławskie Studia Politologiczne” oraz w czasopismach znajdujących się na liście European Reference Index for the Humanities and the Social Sciences (ERIH PLUS). Habilitant publikował też teksty w monografiach i opracowaniach o zasięgu ogólnopolskim, redagowanych i wydawanych w różnych ośrodkach naukowych. Jedynym mankamentem dorobku jest jego niewielkie umiędzynarodowienie – dr Michał Kubiak ma tylko pięć publikacji w językach obcych, w tym dwie wydane za granicą. Wy tłumaczeniem może być obszar badawczy Habilitanta, koncentruje się on bowiem na rozwiązaniach polskich oraz obiektywne bariery utrudniające polskim naukowcom umiędzynarodawianie wyników swoich badań (instytucjonalne, finansowe).

Autorstwo lub współautorstwo odpowiednio dla danego obszaru: opracowań zbiorowych, katalogów zbiorów, dokumentacji prac badawczych, ekspertyz, utworów i dzieł artystycznych

Jak już wskazałam Habilitant jest łącznie autorem 28 rozdziałów w monografiach i pracach zbiorowych, związanych z obszarem nauk o polityce, w tym polityką społeczną, publikowanych w różnych ośrodkach naukowych, a więc nie tylko na Uniwersytecie Gdańskim. Wskazuje to na szeroką współpracę naukową dr. Michała Kubiaka z naukowcami zajmującymi się polityką społeczną w innych ośrodkach naukowych.

Dr Michał Kubiak jest redaktorem jednej monografii: *Polityka społeczna wobec wyzwań i zmian zachodzących we współczesnym świecie* i współredaktorem dwóch monografii: *Umiędzynarodowienie polskiej polityki społecznej – aspekty globalne i europejskie* wraz z Katarzyną Głąbicką oraz *Polityka społeczna dla bezpiecznego rozwoju* razem z Markiem Leszczyńskim.

Habilitant jest też autorem przygotowanego na zlecenie miasta Gdańsk *Informatora dla gdańskich seniorów, ich rodzin i opiekunów*.

Sumaryczny impact factor publikacji naukowych według listy Journal Citation Reports (JCR), zgodnie z rokiem opublikowania

Sumaryczny impact factor publikacji naukowych według listy Journal Citation Reports (JCR), zgodnie z rokiem opublikowania dla publikacji dr. Michała Kubiaka wynosi 0.

Liczba cytowań publikacji według bazy Web of Science (WoS)

Liczba cytowań publikacji dr. Michała Kubiaka według bazy Web of Science wynosi 0. Liczba cytowań publikacji Habilitanta według bazy Google Scholar wynosi 15 (na dzień 11 kwietnia 2019 roku). Najczęściej cytowaną pozycją jest artykuł *Współczesne problemy demograficzne w aspekcie społeczno-gospodarczym* oraz monografia *Polityka społeczna wobec ludzi starych w Polsce na tle współczesnych przemian społeczno-gospodarczych* umieszczona w cyklu tworzącym osiągnięcie naukowe.

Indeks Hirscha opublikowanych publikacji według bazy Web of Science (WoS)

Indeks Hirscha opublikowanych publikacji Habilitanta według bazy Web of Science wynosi 0. Indeks Hirscha opublikowanych publikacji dr. Michała Kubiaka według bazy Google Scholar wynosi 2 (na dzień 11 kwietnia 2019 roku).

Kierowanie międzynarodowymi lub krajowymi projektami badawczymi lub udział w takich projektach

Habilitant realizował zarówno projekty badawcze, jak też edukacyjne oraz wdrażające rozwiązania z zakresu polityki społecznej, w których jego udział miał również aspekt naukowo-badawczy.

Dr Michał Kubiak był kierownikiem projektu *Polityka społeczna wobec ludzi starych*, realizowanego w ramach badań własnych na Uniwersytecie Gdańskim. Uczestniczył również w realizacji pakietu WP4 *Case studies analysis* w międzynarodowym projekcie badawczym *Innovative Social Investment: strengthening communities in Europe (InnoSI)*.

Habilitant wniósł również wkład naukowo-badawczy w realizowane projekty o charakterze edukacyjnym oraz wdrażającym rozwiązania z zakresu polityki społecznej, m.in. projekt *Aktywni bez względu na wiek, Agenda Bezdomności. Standard aktywnego powrotu na rynek pracy, Learning the Different to Find the Common, System Aktywizacji Społeczno-*

Zawodowej w Gdańsku – komponent usług społecznych, Złota Jesień Seniora – Wsparcie Uniwersytetów Trzeciego Wieku w Województwie Pomorskim, NGO's for better life of aged people in the Baltic Sea Region oraz Energy for the Future. European Studies to the Challenges in the European Union.

Międzynarodowe lub krajowe nagrody za działalność odpowiednio naukową albo artystyczną

Dr Michał Kubiak uzyskał nagrodę za najlepszą pracę doktorską w konkursie Prezydenta RP *Polskie wyzwania: państwo – tożsamość – rozwój* w kategorii *Spółeczeństwo i polityka społeczna* w 2009 roku. Był również nagrodzony przez Rektora Uniwersytetu Gdańskiego za twórczy współudział w wykorzystaniu w praktyce wyników pracy naukowej.

Wygłoszenie referatów na międzynarodowych lub krajowych konferencjach tematycznych

Habilitant był bardzo aktywny w zakresie wygłaszania referatów na międzynarodowych i krajowych konferencjach tematycznych oraz seminariach. Łącznie wygłosił 45 referatów, w tym 18 na konferencjach międzynarodowych. Referaty w większości miały związek z głównym obszarem zainteresowań badawczych Habilitanta, a więc polityką społeczną wobec osób starszych. Dr Michał Kubiak prezentował również inne tematy, w zakresie których prowadził badania. Habilitant brał udział w najistotniejszych z perspektywy tematu badań polskich wydarzeniach naukowych, jak ogólnopolskie konferencje polityków społecznych czy kongresy politologii. Uważam, że aktywność konferencyjna Habilitanta jest warta podkreślenia, przekłada się bowiem na rozpoznawalność kandydata w środowisku polityków społecznych.

IV. Ocena dorobku dydaktycznego i popularyzatorskiego oraz osiągnięć w zakresie współpracy międzynarodowej

Ocena dorobku dydaktycznego i popularyzatorskiego oraz osiągnięć w zakresie współpracy międzynarodowej przeprowadzona została zgodnie z kryteriami zawartymi w § 5. rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r. w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego (Dz.U. z 2011 r., nr 196, poz. 1165).

Uczestnictwo w programach europejskich i innych programach międzynarodowych lub krajowych

Habilitant posiada znaczące osiągnięcia w zakresie uczestnictwa w programach europejskich i innych programach międzynarodowych lub krajowych. Podkreślić też należy, że jego aktywność w tym obszarze wiąże się ściśle z obszarem zainteresowań naukowych. Uzupełnienie pracy naukowej praktycznymi działaniami w ramach projektów wskazuje na możliwości aplikacyjne badań prowadzonych przez Habilitanta, umożliwia testowanie proponowanych rozwiązań w praktyce, stanowi też źródło inspiracji do pracy naukowej.

Dr Michał Kubiak realizował następujące projekty w ramach programów Unii Europejskiej:

- *Agenda Bezdomności. Standard aktywnego powrotu na rynek pracy*, w ramach Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL;
- *Learning the Different to Find the Common* w ramach programu Grundtvig (Socrates);
- *Energy for the Future. European Studies to the Challenges in the European Union* – projekt Komisji Europejskiej Jean Monnet Modules (Erasmus+);
- *System Aktywizacji Społeczno-Zawodowej w Gdańsku – komponent usług społecznych* – projekt aktualnie realizowany w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014–2020.

Habilitant brał też udział w międzynarodowym projekcie *NGO's for better life of aged people in the Baltic Sea Region*, którego celem były upowszechnienie i wymiana najlepszych praktyk z zakresu przedsięwzięć na rzecz seniorów, realizowanych przez organizacje pozarządowe i samorządy w państwach bałtyckich, finansowanym przez Nordic Council of Ministers.

Dodatkowo dr Michał Kubiak uczestniczył też w projektach działań na rzecz seniorów finansowanych w ramach programów krajowych:

- *Aktywni bez względu na wiek* – projekt realizowany w latach 2014–2015 w ramach Rządowego Programu na rzecz Aktywizacji Społecznej Osób Starszych (ASOS), prowadzony przez stowarzyszenie Towarzystwo Edukacyjne „Wiedza Powszechna” w Gdańsku;

- Złota Jesień Seniora – Wsparcie Uniwersytetów Trzeciego Wieku w Województwie Pomorskim – projekt realizowany ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, z Fundacją dla Gdańska i Pomorza jako podmiotem prowadzącym.

Podkreślić należy, że w tej działalności dr Michał Kubiak szeroko współpracował z organizacjami pozarządowymi, jednostkami samorządu terytorialnego oraz uczelniami z Polski i innych krajów. Ten obszar działalności Habilitanta należy ocenić jednoznacznie pozytywnie.

Udział w międzynarodowych lub krajowych konferencjach naukowych lub udział w komitetach organizacyjnych tych konferencji

Podkreślić należy duże zaangażowanie Habilitanta w udział w międzynarodowych lub krajowych konferencjach naukowych oraz seminariach, a także konferencjach, seminariach i warsztatach o charakterze popularnonaukowym. Dr Michał Kubiak wziął udział w kilkudziesięciu takich wydarzeniach, najczęściej wygłaszając referaty, ale także biorąc udział w panelach dyskusyjnych czy dyskusjach.

Habilitant czynnie angażował się również w organizację pięciu konferencji – czterech ogólnopolskich na Uniwersytecie Gdańskim i jednej międzynarodowej: *XXXIV Międzynarodowej konferencji polityków społecznych – Kongresu Polityków Społecznych „Polityka społeczna w Polsce i w Europie”*, który odbył się w Warszawie w 2016 roku. Chciałabym podkreślić, że konferencje naukowe organizowane na Uniwersytecie Gdańskim, w których brałam udział były wydarzeniami profesjonalnie przygotowanymi, miały faktycznie ogólnopolski charakter, zaś Habilitant pełnił rolę głównego organizatora.

Otrzymane nagrody i wyróżnienia

Habilitant był wyróżniany i odznaczany za swoją pracę dydaktyczną, organizacyjną oraz popularyzującą naukę. W 2014 roku otrzymał dyplom za osiągnięcia dydaktyczne i w zakresie popularyzacji nauki oraz ponadprzeciętną pracę organizacyjną na rzecz Instytutu Politologii UG, przyznany przez Dyрекcję Instytutu Politologii, zaś w 2016 roku indywidualną nagrodę pierwszego stopnia Rektora Uniwersytetu Gdańskiego za twórczy współudział w wykorzystaniu w praktyce wyników pracy naukowej. W 2016 roku otrzymał również medal Komisji Edukacji Narodowej.

Udział w konsorcjach i sieciach badawczych

Habilitant brał udział w realizacji projektu badawczego *Innovative Social Investment: strengthening communities in Europe (InnoSI)*, realizowanego przez konsorcjum 10 uczelni oraz partnerów upowszechniających wyniki badań na czele z Manchester Metropolitan University z Wielkiej Brytanii. Realizował również inne projekty w partnerstwach instytucji i organizacji pozarządowych z kraju i zagranicy, jak: *Learning the Different to Find the Common, NGO's for better life of aged people in the Baltic Sea Region*.

Kierowanie projektami realizowanymi we współpracy z naukowcami z innych ośrodków polskich i zagranicznych, a w przypadku badań stosowanych we współpracy z przedsiębiorcami

Dr Michał Kubiak nie kierował projektami realizowanymi we współpracy z naukowcami z innych ośrodków polskich i zagranicznych oraz we współpracy z przedsiębiorcami, podkreślić jednak należy, że angażował się w realizację wielu projektów o charakterze naukowym, popularnonaukowym, edukacyjnym czy aktywizacyjnym wskazanych już wcześniej w recenzji, we współpracy z naukowcami z innych ośrodków polskich i zagranicznych oraz organizacjami pozarządowymi i jednostkami samorządu terytorialnego.

Udział w komitetach redakcyjnych i radach naukowych czasopism

Dr Michał Kubiak od 2007 roku pełni funkcję redaktora w redakcji czasopisma naukowego „Polish Political Science Yearbook” wydawanego przez Wydawnictwo Adama Marszałka.

Członkostwo w międzynarodowych lub krajowych organizacjach i towarzystwach naukowych

Habilitant jest członkiem pięciu krajowych organizacji i towarzystw naukowych: Polskiego Towarzystwa Nauk Politycznych, Polskiego Towarzystwa Polityki Społecznej, Polskiego Towarzystwa Demograficznego, Polskiego Towarzystwa Studiów Międzynarodowych oraz Instytutu Bałtyckiego. Podkreślić należy, że dr Michał Kubiak czynnie angażuje się w działalność najistotniejszych z perspektywy swoich badań naukowych towarzystw jakimi są Polskie Towarzystwo Nauk Politycznych oraz Polskie Towarzystwo Polityki Społecznej.

Osiągnięcia dydaktyczne i w zakresie popularyzacji nauki lub sztuki

Dr Michał Kubiak posiada znaczące osiągnięcia dydaktyczne i popularyzujące naukę. Habilitant w swojej pracy naukowo-dydaktycznej prowadził zajęcia ze studentami w formie wykładów, ćwiczeń i konwersatoriów na Uniwersytecie Gdańskim. Zajęcia realizował głównie dla studentów Instytutu Politologii, ale prowadził także wykład o charakterze ogólnouniwersyteckim z przedmiotu *Polityka społeczna w Unii Europejskiej*. W Instytucie Politologii realizował zajęcia z następujących przedmiotów: *Polityka społeczna we współczesnym świecie*, *Polityka społeczna*, *Bezpieczeństwo ekonomiczne*, *Bezpieczeństwo społeczne* oraz *Ekonomia społeczna*. Ważne jest, że Habilitantowi, który posiada stopień doktora powierzone zostały wykłady z trzech przedmiotów, w tym wykład o charakterze ogólnouniwersyteckim. Podkreślić należy, że wszystkie prowadzone przez Habilitanta przedmioty są zgodne z jego pracą naukowo-badawczą i mieszczą się w dyscyplinie nauki o polityce.

Wartą uwypuklenia działalnością dr. Michała Kubiaka jest aktywność w zakresie popularyzacji nauki. Habilitant szeroko angażuje się w tym obszarze, szczególnie w działania, których beneficjentami są osoby starsze. Wygłosił wiele wykładów popularyzujących wiedzę skierowanych do seniorów, prowadził seminaria i warsztaty w tym obszarze, brał udział w debatach, organizował konferencje i inne wydarzenia o charakterze popularnonaukowym. Habilitant w swojej działalności praktycznej zajmuje się również prowadzeniem zajęć rekreacyjnych (zdrowotnych) dla seniorów. Ścisłe współpracuje z organizacjami pozarządowymi zajmującymi się aktywizacją seniorów, m.in. stowarzyszeniami, uniwersytetami trzeciego wieku, klubami seniora, jak i instytucjami pomocy społecznej wspierającymi seniorów (dziennymi domami pomocy). Problematykę aktywności seniorów popularyzował również w mediach.

Opieka naukowa nad studentami i lekarzami w toku specjalizacji

Habilitant był promotorem 12 prac licencjackich i jak zadeklarował aktualnie prowadzi 9 takich prac. Realizował również funkcje opiekuna studentów oraz kierownika i opiekuna praktyk studenckich w Instytucie Politologii. Od 2014 roku jest opiekunem koła naukowego *Klub Wymiany Myśli Politycznej „Convertum”*.

Opieka naukowa nad doktorantami w charakterze opiekuna naukowego lub promotora pomocniczego, z podaniem tytułów rozpraw doktorskich

Dr Michał Kubiak pełnił funkcję promotora pomocniczego w przewodzie doktorskim mgr. Piotra Janiszewskiego, który 11 października 2018 roku obronił rozprawę doktorską pod tytułem *Polityka państwa polskiego wobec mniejszości narodowych i etnicznych a współczesne standardy europejskie*.

Staż w zagranicznych lub krajowych ośrodkach naukowych lub akademickich

Habilitant odbył wyjazdy o charakterze naukowym i studyjnym w ramach realizowanych projektów: *Learning the Different to Find the Common* i *NGO's for better life of aged people in Baltic Sea Region*. Dr Michał Kubiak nie odbył staży w zagranicznych czy krajowych ośrodkach naukowych lub akademickich, nie realizował również innych form wymiany kadry akademickiej (wyjazdów dydaktycznych w ramach programu Erasmus/Erasmus+, wyjazdów w ramach umów bilateralnych, programów wymiany). Być może wynika to z ograniczonej dostępności do takiej oferty na uczelni, bowiem kompetencje językowe Habilitanta umożliwiają mu realizację takich wyjazdów.

Wykonanie ekspertyz lub innych opracowań na zamówienie organów władzy publicznej, samorządu terytorialnego, podmiotów realizujących zadania publiczne lub przedsiębiorców

Habilitant angażował się we współpracę z jednostkami samorządu terytorialnego oraz organizacjami pozarządowymi, która owocowała głównie realizacją projektów edukacyjnych i aplikacyjnych. Na zlecenie miasta Gdańsk przygotował również opracowanie *Informator dla gdańskich seniorów, ich rodzin i opiekunów*.

Udział w zespołach eksperckich i konkursowych

Habilitant brał udział w zespołach i komisjach konkursowych w powiązaniu z obszarem swoich głównych zainteresowań naukowych. Od 2015 roku jest członkiem Gdańskiej Rady ds. Seniorów, organu doradczego Prezydenta Gdańska w sprawach dotyczących osób starszych. Brał udział jako członek komisji konkursowej w X Jubileuszowym Wojewódzkim Konkursie Literacko-artystycznym dla ludzi starszych „Życie jest piękne” w 2016 roku oraz ekspertem w projekcie *Założę czerwone spodnie* realizowanym przez Stowarzyszenie WAGA w Gdańsku w ramach Rządowego Programu Aktywność Społeczna Osób Starszych na lata 2014–2020.

Recenzowanie projektów międzynarodowych lub krajowych oraz publikacji w czasopismach międzynarodowych i krajowych

Dr Michał Kubiak był recenzentem artykułów naukowych dla siedmiu czasopism naukowych z obszaru nauk społecznych, w tym trzech uznanych czasopism politologicznych. Pisał recenzje dla czasopism: „Roczniki Nauk o Rodzinie”, „Roczniki Teologiczne Zeszyty Praca Socjalna”, „Wrocławskie Studia Politologiczne”, Kwartalnik Kolegium Ekonomiczno-Społecznego „Studia i Prace”, „Rozprawy Ubezpieczeniowe. Konsument na Rynku Usług Finansowych / Journal of Insurance, Financial Markets & Consumer Protection”, „Athenaeum. Polskie Studia Politologiczne” oraz „Polish Political Science Review. Polski Przegląd Politologiczny”. Zapraszanie Habilitanta do pełnienia funkcji recenzenta świadczy o jego rozpoznawalności w środowisku naukowym oraz uznaniu dla jego dorobku naukowego i posiadanej wiedzy.

Habilitant nie recenzował projektów międzynarodowych lub krajowych, podkreślić jednak należy, że funkcja recenzenta bardzo często powierzana jest samodzielnym pracownikom naukowym, stąd tak szeroki udział w charakterze recenzenta artykułów w czasopismach naukowych uważam za duże osiągnięcie Habilitanta.

Osiągnięcia organizacyjne

Podkreślić należy również osiągnięcia o charakterze organizacyjnym oraz pracę na rzecz uczelni wykonywaną przez dr. Michała Kubiaka. Habilitant angażował się w organizację konferencji naukowych, działalność studenckich kół naukowych, pełnił funkcje opiekuna studentów, opiekuna praktyk, a także pracował w komisjach rekrutacyjnych.

V. Opinia końcowa

Całościowa opinia, obejmująca ocenę osiągnięcia naukowego, pozostałego dorobku naukowo-badawczego oraz osiągnięć dydaktycznych, organizacyjnych, popularyzatorskich i osiągnięć w zakresie współpracy międzynarodowej dr. Michała Kubiaka jest jednoznacznie pozytywna.

Oceniając osiągnięcie naukowe i pozostały dorobek naukowo-badawczy Habilitanta uważam, iż dr Michał Kubiak posiada wyraźnie ukształtowany profil swoich zainteresowań naukowych, cechuje się konsekwencją doboru tematów analizy i wykazuje rozwój naukowy po uzyskaniu stopnia doktora. Jego prace wzbogacają wiedzę z zakresu polityki społecznej i tym samym wnoszą wkład w rozwój nauk o polityce.

Z punktu widzenia dyscypliny nauki o polityce najistotniejszym walorem dorobku Habilitanta jest rzeczywisty wkład w rozwój nauki o polityce społecznej w zakresie polityki społecznej wobec osób starszych. Na szczególne uznanie zasługują nowatorskie wątki w dorobku dr. Michała Kubiaka, które wskazałam w ocenie osiągnięcia habilitacyjnego. Prace Habilitanta wnoszą istotny wkład w rozwój wiedzy, ale mają też znaczenie aplikacyjne, ważne punktu widzenia badań stosowanych.

Prace dr. Michała Kubiaka cechuje aktualność i trafność podejmowanej problematyki, formułowanie wniosków pozwalających na poszerzenie i pogłębienie wiedzy teoretycznej o uwarunkowaniach i realizacji polityki społecznej wobec osób starszych, zwłaszcza o następujących zmianach społecznych, ich uwarunkowaniach i konsekwencjach, na które reaguje polityka społeczna.

W obszarze dydaktyki, działalności organizacyjnej, popularyzatorskiej oraz współpracy międzynarodowej dr Michał Kubiak spełnia stawiane pracownikom naukowo-dydaktycznym wymogi. Jego działalność w obszarze dydaktyki, w zakresie realizowania wykładów i ćwiczeń, prowadzenia prac licencjackich oraz pełnienia funkcji promotora pomocniczego, przy uwzględnieniu osiągnięć naukowych, wskazuje na pełne przygotowanie do pełnienia roli opiekuna naukowego dla młodych pracowników nauki. Słabszym aspektem dorobku Habilitanta jest jego umiędzynarodowienie, dr Michał Kubiak wyróżnia się jednak na polu dydaktycznym, organizacyjnym, a jego wkład w popularyzację nauki jest wyróżniający. Habilitant łączy działalność w zakresie popularyzacji nauki, aktywność praktyczną, współpracę z administracją publiczną i trzecim sektorem ze swoimi głównymi zainteresowaniami naukowo-badawczymi. Pozwala to na osiągnięcie efektu synergii badań naukowych

i działalności praktycznej oraz przekłada się na identyfikowalną w publikacjach naukowych świadomość Habilitanta w zakresie praktyki polityki społecznej.

Stwierdzam, że Habilitant spełnia wymogi określone w ustawie z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. z 2017 r., poz. 1789, tekst ujednolicony ze zm.) i wnoszę o nadanie dr. Michałowi Kubiakowi stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych, dyscyplinie nauki o polityce.

dr hab. Dorota Moroń

Handwritten signature of Dorota Moroń in black ink.